

2006. október 12.

Emlékeztető a Magyar Rétegtani Bizottság 2006. október 12-iki üléséről

Időpont: 2006. 10. 12., csütörtök, 14 óra 15 perc

Helyszín: ELTE Általános Földtani Tanszék, Könyvtár- (Adattár-) terem

Jelen van 10 fő:

Császár Géza	Magyar Rétegtani Bizottság elnöke
Gyalog László	Magyar Rétegtani Bizottság titkára
Haas János	Triász Albizottság elnöke
Kovács Sándor	Triász Albizottság titkára
Galács András	Jura Albizottság elnöke
Főzy István	Jura Albizottság titkára
Knauer József	Kréta Albizottság elnöke
Bernhardt Barnabás	Eocén Albizottság titkára
Juhász Györgyi	Pannon Albizottság elnöke

Kimentette magát 6 fő:

Szederkényi Tibor	Paleozoos Albizottság elnöke
Lelkesné Felvári Gyöngyi	Paleozoos Albizottság titkára
Koroknai Balázs	Paleozoos Albizottság titkára
Budai Tamás	Triász Albizottság titkára
Nagymarosy András	Oligocén Albizottság elnöke
Sztanó Orsolya	Oligocén Albizottság titkára

Nem volt elérhető:

Krolopp Endre	Kvarter Albizottság elnöke
---------------	----------------------------

További távollevő 9 fő:

Hámos Gábor	Paleozoos Albizottság titkára
Németh Károly	Magmás Albizottság elnöke
Molnár Ferenc	Magmás Albizottság titkára
Gméling Katalin	Magmás Albizottság titkára
Rózsa Péter	Magmás Albizottság titkára
Kecskeméti Tibor	Eocén Albizottság elnöke
Halmai János	Miocén Albizottság elnöke
Szentpétery Ildikó	Miocén Albizottság titkára
Kordos László	Kvarter Albizottság titkára

Az előzetesen (2006. 10. 06-án) kiküldött napirend az alábbi volt:

1. Tájékoztató az új nemzetközi rétegtani kódex kiadási tervéről, az előkészületek állásáról.
2. Beszámoló a KBGA belgrádi kongresszusáról, különös tekintettel a KBGA új alapszabályára és az abból adódó lehetőségekre, ezen belül egy munkacsoport létrehozásának tervéről (a térség mezozoos litosztratigráfiai egységeinek korrelációja, nomenklátúra-egyszerűsítési céllal — javaslat mellékelve).
3. A szomszédos országok litosztratigráfiai egységeivel való korrelációk kérdései.
4. A még hiányzó litosztratigráfiai kötetek kiadásának helyzete, megoldáskeresés, döntés.
5. A Magyar rétegtani irányelvek újraalkotása, feladatkiosztás.
6. A litosztratigráfiai javaslatok megvitatásának helyzete.
7. Magyarország alapvető litosztratigráfiai egységeit tartalmazó táblázat új kiadása.
8. Egyebek.

Az ülést Császár Géza vezette le.

1.

Tájékoztató az új nemzetközi rétegtani kódex kiadási tervéről, az előkészületek állásáról

Császár G.: A Nemzetközi Rétegtani Irányelveknek eddig 2 kiadása született meg (Hedberg 1976, ill. Amos Salvador 1999), jelenleg Maria Bianca Cita a 2008-as oslói Földtani Világkongresszusig újra akarja fogalmazni a kódexet. A korábbiakhoz képest a fő kiegészítések az alábbiak:

.

ciklussztratigráfia — Andre Strasser készített anyagot, de a terminológiája még nem kiforrott;

.

szekvenciasztratigráfia — várható anyag a közeljövőben, de ez még nincs eléggé előkészítve;

magnetosztratigráfia — még csak előkészületben van;

kemosztratigráfia — nem biztos, hogy önállóan megállja a helyét, hiszen jelenleg inkább csak a mérési eredmények görbéjeként működik, sem önálló terminológiája sem nomenklaturája nincs.

2.

A Magyar rétegtani irányelvek újraalkotása, feladat kiosztás

Császár G.: Az előző ponthoz kapcsolódik a napirend 5. pontja, ezért itt kívánja tárgyalni. Felveti (az előző üléshez hasonlóan), hogy szükséges e megvárni az új nemzetközi kódex kiadását (ami az oslói világkongresszus után várható), vagy előbb kellene lépni, mivel a 3 évtizede készült régi anyag már elfogyott, az oktatók sem férhetnek hozzá. Ez esetben az új elemekkel együtt (ciklus-, magnetosztratigráfia stb.) kellene újraalkotni.

Haas J.: A régi is csak a nemzetközi anyag rövidített változata volt, az újat minél előbb ki kellene adni, jegyzetként, MRB kiadványként. Ehhez kapcsolódóan megjelentek anyagok a Földtani Közlönyben is. Jegyzet vagy tankönyv esetén a kiadvány támogatására az ELTÉ-n is benyújtható pályázat.

Galács A.: Javasolja a régi kötet újrakiadását, kiegészítve és összedolgozva Haas J. és Császár G. anyagaival (in Bérczi, Jámbor szerk. 1998 — MÁFI-Mol kiadvány), a Közlönyben megjelent anyagokkal, a ciklussztratigráfiai új anyagokkal.

Kovács S.: Itt előzetesen említi az akkréciós komplexumok problémáját, alkalmazásukat a hagyományos osztályozásban.

Császár G.: A Salvador-féle kódexben már a magnetosztratigráfia, a változások a lito- és biosztratigráfiai változások és a diszkordáns határú egységek ismertetése benne van. Kérdezi, ki vállal munkát az új kötöt elkészítésében. Haas J. vállalja a ciklussztratigráfiát, a szekvenciasztratigráfián Juhász Gy. gondolkozik, a biosztratigráfiát Galács A. nem vállalja. Császár G. vállalja mindazt, amit más nem csinál meg. A szerkesztést a MÁFI Szerkesztőségi Osztály munkatársai, Piros Olga és Simonyi Dezső végzik majd. Felvetődött, hogy a régi kiadványt be kellene szkennelni, kiindulási anyagnak. Többek véleménye volt, hogy kiadás előtt a Bizottság tagjainak legyen lehetőségük véleményezni az anyagot.

Utólagos kiegészítés: A MÁFI honlapjáról a régi táblázat letölthető, nyomtatható, de nem szerkeszthető, míg a hozzá tartozó rövid definíció szerkeszthető formában letölthető.

3.

Beszámoló a KBGA belgrádi kongresszusáról

Császár G. ismertette a KBGA 2006. évi kongresszusán történt eseményeket.

Az alapszabály módosítás megtörtént. Az eddigi állandó bizottságok helyett munkabizottságokban fog ezután folyni a munka. Nem kell minden munkacsoportba minden országnak delegálnia valakit.

Lehetséges ezentúl egyéni és tiszteleti tagság is. Utóbbi nem a területen lakó, de alkalmilag, rövidebb-hosszabb ideig itt tevékenykedve jelentős eredményeket elért szakember lehet.

A következő kongresszus 2010-ben Thesszalonikiban lesz. Magyarországnak is kellene rendeznie (utolsó 1968-ban volt itt), de 2010-ben IMA (ásványtani) kongresszus lesz Magyarországon, így csak 2014-re fogunk pályázni, legkésőbb 2008-ig.

Egy új munkacsoport alakítására tervezett készítettünk, a mezozoos litosztratigráfiai egységek korrelációja, továbbá a különböző országokban az azonos tartalmú egységek eltérő neveinek egységesítése céljából. Az ennek menetére született dokumentumot az ülés résztvevői megkapták (az emlékeztetővel újra kiküldjük).

A KBGA-ban a későbbiekben nagy valószínűséggel tagsági díj kerül bevezetésre, hogy a tervezett honlap és egy félállású állandó titkár(ság) költségei fedezhetőek legyenek.

A szervezeti tagság napjainktól már nem csak országokra, hanem intézményekre, társulatokra is érvényes, de a KBGA Tanácsában a jövőben is csak egy-egy nemzeti képviselő lesz tag. (Megemlítette, hogy pl. Románia részéről a kolozsvári egyetem külön vesz részt a munkában a jövőben.)

A kongresszuson az előkészítés során nagyon rossz volt az információcsere, ami nagymértékben hozzájárulhatott ahhoz, hogy a jelentkezők is nagy számban maradtak távol.

4.

A szomszédos országok litosztratigráfiai egységeivel való korrelációk kérdései

Az előző témához szorosan kapcsolódik a szomszédos országok egységeivel való korrelációk kérdése.

Gyalog L. megemlítette, hogy a MÁFI-ban folyamatban van a határ mentén valamennyi szomszédunkkal közös térképlapok szerkesztése, amit ő szervez. Jelenleg Szlovákia, Szlovénia és Horvátország esetében folyik munka. Ennek kapcsán hangsúlyozta, hogy ez fontos téma, ezért szívesen csatlakozik minden, a szomszédos országokkal való korrelációt érintő munkához.

Kovács S. kétségeinek adott hangot a KBGA-n belüli munkát illetően, szerinte ott a nemzeti érdekek miatt nem várható előrelépés. Külön utakat javasol, pl. OTKA, bilaterális együttműködés keretében, ilyen témában már eddig is 30-40 publikáció jelent meg.

Császár G. kifejtette, hogy az új alapszabály alapján kötetlenebb szervezetű munkára van lehetőség. A Tanács minden szakmai projektet jóváhagy, ami a KBGA célkitűzéseivel összhangban van. Emellett szükség van más keretre is, a KBGA nem finanszíroz, csak keretet ad.

Juhász Gy. megemlítette, hogy nemcsak lito-, hanem kronosztratigráfiai kérdésekben is szükség van egyeztetésekre. Példaként a pontusi emelet kérdését hozta fel, amelyet már a többi Kárpát-medencei ország sem tart jó egységnek. Horvátország felé a Mol–Ina kapcsolat révén vél előrelépési lehetőséget.

Haas J. felvetette, hogy a szomszédos országok rétegtani bizottságairól kellene információ, és azokkal a kapcsolatfelvétel ezekben a kérdésekben, az ottani litosztratigráfiai táblázatok összegyűjtése is célszerű lenne.

Császár G. megemlítette, hogy több országban nincs rétegtani bizottság (pl. Szerbiában), ilyenkor más autentikus szervezetet kellene találni.

5.

A Magyarország litosztratigráfiai alapegységei kötetek szerkesztése és kiadása, valamint a litosztratigráfiai javaslatok megvitatásának helyzete

Idézet a 2005. 09. 22-iki MRB-ülés jegyzőkönyvéből: „Császár G.: A kötetekkel kapcsolatban méltatlan helyzet alakult ki. A megjelent két kötet óta egy évtized telt el. Három kötet anyaga lezárás előtti, illetve szerkesztés előtti állapotban van. A formációleírások között egy évtizede kész anyagok vannak. Ennyi idő alatt már újabb ismeretek is születhettek, mint ahogy születtek is. A szerkesztők felelőssége a szerzőkkel kapcsolatban nagy. További gond, hogy a kiadás fedezetéül szolgáló, az MFT-nél deponált összeget a jelenlegi helyzetben bármikor elvonhatják, illetve az MFT támogatását akár meg is akadályozhatja a látszólagos felhalmozás. Ezek ismeretében kéri a szerkesztőknek a kérdéshez való felelős hozzáállását.” Császár G. most más szavakkal ugyan, de ugyanezt mondta el, mivel az elmúlt egy évben sem történt alapvető elmozdulás a kérdésben.

5.1. Miocén kötet

Császár G.: Nincsenek jelen az Albizottság vezetői, nem tudott velük beszélni. Információi szerint 3 db Soproni-hegységi formáció leírása hiányzik. A mostani anyagot kellene sürgősen közreadni, még ha vannak hiányok, akkor is. A szerkesztő az albizottság elnöke, Halmai J. A pontos címről, illetve a kötetek neogéneen belüli tagolásáról az elmúlt ülésen elhangzottak javaslatok, a pontos megoldást az első kötet lezárásakor elegendő eldönteni.

5.2. Paleogén kötet

Eocén

Császár G.: Az Eocén Albizottság utolsó (2003. évi) ülésén olyan állásfoglalás született, hogy a még leírásra váró eocén formációk elkészítésébe be kell vonni a témakörrel foglalkozó szakembereket (pl. Less György, Nagyné Pálfalvi Sarolta, Kercksmár Zsolt). Kecskeméti T. több egységről elkészítette a leírást, Bernhardt B.-nek csak át kellene ezeket néznie és szükség szerint kiegészítenie.

Bernhardt B.: Több hiány van még, többek között a magmás F.-k.

Javaslatok a magmás F.-k leírására: Recski: Földessy János, Nadapi: Gyalog László és Horváth István, Szentmihályi: Benedek Kálmán. Az érdekeltekkel ezt egyeztetni kell.

Knauer J. az eocén részt illetően közölte, hogy Tóth Kálmán az eddigi anyagot átnézte, 1-2 hónap alatt lezárható anyagot tud készíteni, Szóts Andrásról kapott információja szerint Pálfalvi S. a Kincsesi F. problémakörét áttekintette.

Bernhardt B.: A Zalai-medencét és az Északi-középhegység D-i előterét illetően a Mol-tól nem lehet adatokhoz jutni, így ezeket érintő egységeknél gond lehet a leírásokkal. Új egységek javaslata is célszerű lenne, pl. törmelékes üledékek esetén. Nem lehet mindegyik leírást úgy megcsinálni, mint a Fornait, ami nagyon jó lett. Megígérte, hogy 2007. tavaszára elkészül a kötet valamennyi leírása.

Oligocén:

Császár G. beszámolt Nagymarosy A. véleményéről, amely szerint az oligocén rész gyakorlatilag kész. Csak egy F. leírása hiányzik, a Csatkai, ennek leírását Bernhardt B.-től várja.

Bernhardt B. ezt 2006. december 6-ig vállalta.

Császár G. felvetette, hogy ha az eocén nem halad, esetleg az oligocént külön kötetként lehetne kiadni.

5.3. Jura kötet

Galács A. elmondta, hogy a kötet szerkesztésében nem sok minden történt. Most került a kezébe a 2004-ben megjelent MÁFI Évi jelentése 2002-ről kötet, ahol meglepetéssel látta, hogy több új egységre történt javaslat a jurában is. Gyalog László felé nehezményezte, hogy nem kapott különnyomatot belőle. Érdeklődött, hogy pl. a Tokaji-hg.-ben a tagozatok

terepen valóban elkülöníthetők-e. A mecseki jura formációk tagozatjavaslatainak térképi ábrázolhatóságát is kérdezte. Úgy gondolja, hogy az itt szereplő jura egységeket is bele kellene venni a kötetbe. Elmondta, hogy lassan dolgoznak a köteten, de meglesz.

Gyalog L. elmondta, hogy ezeknek az „új” javaslatoknak a többségét Galáczy A. is megkapta 2000-ben és 2002-ben az MRB valamennyi albizottságának átadott javaslatokban. Ezeknek az Évi Jelentésben való megjelentetését a 2003. évi MRB ülésen jelentette be. A 2005. évi ülésen bemutatta a kötetet, sajnos akkor Galáczy A. nem volt jelen. A Tokaji-hg.-ben a tagozatok jelentős része még 1:100 000-es térképen is ábrázolásra került. A mecseki jura tagozatokat illetően ezek már a Mecsek 1:10 000-es lapjain ábrázolásra kerültek, csak akkor még nem adtak nekik nevet, hanem számokkal jelölték különböző litológiai tartalmukat. Ebben a fázisban tkp. csak névadás történt, hogy a rendszerbe illeszthető egységek legyenek.

Császár G. az öt érintő 2 egység (Csókakői és Kardosréti F.) leírását elkészítette. Felvetette, hogy ha szükséges, hajlandó besegíteni a kötet befejezésének érdekében.

Galáczy A. szerint a kötet 2007. tavaszára el fog készülni. A közeljövőben albizottsági ülést hív össze az új egységek megvitatására.

A további kötetek helyzete:

5.4. Kvarter kötet vagy kötetrészt

Gyalog L.: Nincsenek jelen az albizottság vezetői, az albizottságnak utolsó ülése valamikor 2000 előtt lehetett. Elsőként a rendszert kell újragondolni. Azt javasolja, hogy az egyértelmű egységeket kellene először definiálni, a többi esetben maradhatna a genetikai alapú beosztás, később lehetne fokozatosan továbblépni. A bátaapáti munkák során a Paksi Löss F. részletes tagolása is megtörtént. Más egyértelmű egységek is vannak (pl. Bári Bazalt). Mindenképpen albizottsági ülésre lenne szükség a továbblépéshez, ehhez javasolja, hogy az MRB lépjen.

Tóthné Makk Á. szerint a most zajló víztestek értékelése által előrelépési lehetőségek vannak.

Bernhardt B. szerint nem indokolható, hogy nincsenek kvarter formációk.

Császár G. szerint a probléma egyik oka, hogy jórészt nem geológusok foglalkoztak a képződményekkel. Megígérte, hogy az MRB nevében lép az albizottsági ülés összehívásának ügyében.

5.5. Pannóniai kötet vagy kötetrészt

Juhász Gy.: A munka elkezdődött, több egységről készen is van (Radóczy Gyula valamennyi fejezetét megírta). Márciusban volt néhány „kiscsoportos” foglalkozás. Megtörtént a feladat kiosztás valamennyi egységre. 2007. tavaszára össze tudja hozni a leírásokat.

5.6. Paleozoos kötet

Nem voltak jelen az albizottság vezetői. A kötet helyzetét nem tárgyaltuk.

6.

A litosztratigráfiai táblázatot és a rövid leírásokat tartalmazó kiadvány újraszerkesztése és kiadása

Idézet a 2005. 09. 22-iki MRB-ülés jegyzőkönyvéből: „Császár G.: A kiadvány újraalkotását az új eredmények mellett elsősorban azért tartja indokoltnak, mert fogyóban van a készlet, és a könyvtár nem tudja biztosítani a geológushallgatók számára a következő évtől a szokásos példányokat. Haas J.: az anyagnak ki kell szolgálnia a térképezést, a nyersanyagkutatót (elsősorban a Mol-t) és az oktatást is. Minden albizottság tekintse át a táblázatban szereplő egységek listáját, amennyiben indokolt, újítsa meg azt.”

Császár G. most gyakorlatilag ugyanezt mondta el. Felvetette, hogy füzeteszerű vagy falitérkép jellegű legyen a kiadvány. Legyen-e kétnyelvű, vagy elegendő csak magyar nyelven. Először csak a táblázatok elkészítését kéri az albizottságtól.

Haas J. ismét megemlítette, hogy ez egyúttal egyetemi segédkönyv is, így pályázni is lehet a megjelentetés költségeire, új pályázati kiírás 2007. tavaszán esedékes.

Gyalog L. megemlítette, hogy a korábbi táblázatokhoz képest új egységekről készültek rövid leírások, sőt még egyes korok esetében táblázatos ábrák is a MÁFI 2002. Évi Jelentésében, valamint Magyarország 1:100 000-es térképsorozatának magyarázójában.

Bernhardt B. azt javasolta, hogy csak tavaszra készüljenek el az új táblázatok, amikor a még meg nem vitatott kérdések is lezárásra kerülhetnek. Több dologgal nem ért egyet, ami megjelent.

Császár G.: Az eltérő véleményeket ismertetni, publikálni kell, akkor lehet vitázni róluk.

Haas J.: Esetleg először elég lenne internetes formában közzétenni az új táblázatokot, ha nem minden elemük kiforrott, és csak utána, pl. jövő ősszel nyomtatásban. A nyomtatott formában való megjelenést is fontosnak tartja.

Knauer J.: Ez kvázi stabil állapotot kell, hogy jelentsen.

Galács A.: Nem az ismeretek fejlődtek elsősorban, hanem csak a nevek szaporodtak.

Császár G.: Ezért fontos, hogy szülessenek állásfoglalások az albizottságokban.

7.

Egyebek

7.1.

MRB honlap ügye

Gyalog L. ismertette, hogy a közelmúltban javasolta Császár G.-nak, hozzunk létre honlapot az MRB részére. Ezt akár a MÁFI honlapjáról is lehetne működtetni, ha a MÁFI vezetősége ezt támogatja, és az egyetemi kollégáknak nincs ellene kifogásuk. Javasolta, hogy lehetne állandó része, ahol mindig az aktuálisan érvényes rétegtani egységek szerepelnének, máshol pedig valamennyi bizottsági és albizottsági ülés jegyzőkönyve is főnt lehetne.

Császár G. támogatta a javaslatot, egyúttal jelezte, hogy az MRB alapszabály-tervezete, amely 1999-ben készült, is felkerülhetne ide.

Galácz A. javasolta, hogy a nemzetközi jura albizottság anyagai is kerüljenek fel.

Haas J. javasolta, hogy a szomszédos országok rétegtani táblázatai is ide kerülhetnének.

7.2.

Krakkói jura szimpoziium

Galácz A. adott információkat a jura szimpoziiumról. Mintaszerű szervezés, jó kirándulások, kiadványok voltak, 6-7 magyar résztvevővel. A legközelebbi Szecsuánban (Kína) lesz. A bajoci határ kérdéseinek koordinátora Galácz A., ez még az alemeletek szintjén is rendben van.

7.3.

Az akrcíós egységek ügye

Kovács S. fontosnak tartja a kérdést. Hogyan megtörténjen ezeknek az egységeknek a besorolása és az ábrázolása. Pl. a Bükkzsérci Mészki F. térképezhető, de helyenként hegynyi tömbjei is előfordulnak turbiditekből. Formáció, tagozat legyen, vagy komplexum része.

Gyalog L. és *Császár G.*: A komplexum hátránya, hogy tovább nem tagolható.

Haas J.: Ezek a kőzetek formációként is megjelennek, és klasztként a másik egységben is.

Kovács S. azt kérte, szenteljen az MRB egy ülést a kérdésnek, lehetőleg a jövő tavaszi görögországi MFT-kirándulás után, mivel ott szép példákkal lehet a terepen találkozni.

7.4.

A legutóbbi ülés óta lezajlott albizottsági ülések

Gyalog L. ismertette, hogy a legutóbbi MRB-ülés (2005. 09. 22.) óta mindössze két albizottság tartott ülést, 2005. 10. 27-én a pannóniai, 2006. 02. 24-én a Magmás albizottság ülésezett.

A Pannóniai albizottság ülésén megválasztották a lemondott Csillag Gábor helyett Tóthné Makk Ágneszt az albizottság titkárának.

A magmás albizottság — elnökének többéves távolléte ellenére — Gméling Katalin és Gyalog László szervezésében, Molnár Ferenc levezetésével tartotta meg ülését, ahol az igen nagyszámú litosztatigráfiai egységjavaslatot megtárgyalta, és egyúttal állást is foglalt a javaslatokat illetően, többségüket elfogadta, hármát módosított, néhány esetben további tárgyalásokat javasolt. A jegyzőkönyvet és az összesítést valamennyi albizottsági vezetőnek megküldtük, hiszen minden albizottság érintett.

7.5.

A következő ülés

Császár G. bejelentette, hogy a legközelebbi ülés tervezett időpontja 2007. tavasza. Egyúttal nyomatékosan kérte az illetékes albizottságokat, hogy az addigi ígéreteiket teljesítsék, elsősorban a litosztatigráfiai kötetekkel és a megújítandó táblázatokkal kapcsolatosan.

Mellékletek:

Az MRB tagjai és elérhetőségeik (ha változás van, kérlek, jelezzétek)

2. Az MRB alapszabály-tervezete

3. Javaslat a tervezett honlap témaköreire

4. KGBA munkabizottsági javaslat: A térség mezozoos litosztatigráfiai egységeinek korrelációja, nomenklatúra-egyszerűsítési céllal

Budapest, 2006. 10. 15.

Császár Géza   Gyalog László
MRB elnök   MRB titkár, jegyzőkönyv-készítő

